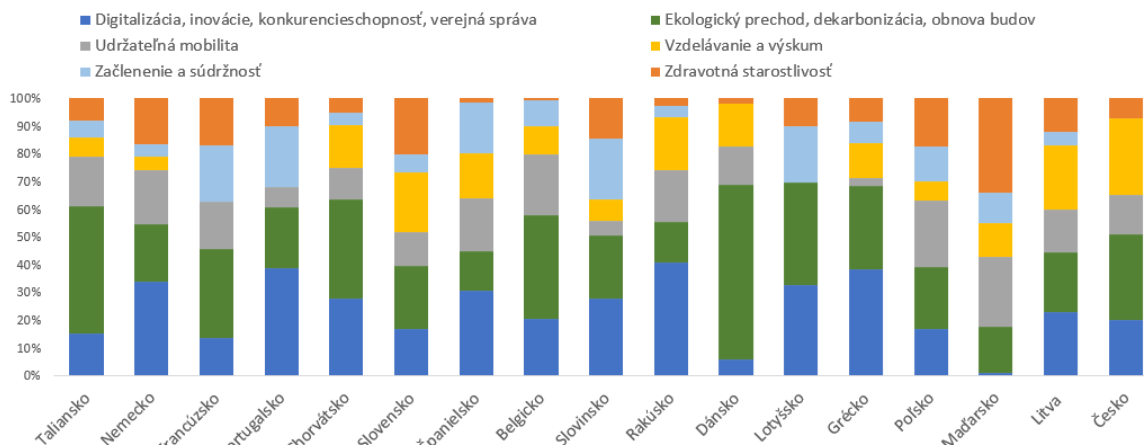

Pozreli sme sa na Plány obnovy krajín EÚ

Koncom apríla začali členské krajiny EÚ prekladať Európskej komisii svoje plány obnovy a odolnosti. K 19.5. odovzdalo Komisii svoje plány obnovy 18 členských krajín. Prvá rýchla analýza ukazuje, že plány sa značne líšia svojím obsahom, aj keď všetky spĺňajú minimálne výdavkové kritériá (37% na klimatické a 20% na digitálne opatrenia).

Národné plány obnovy: podiel grantov na jednotlivé oblasti

K 19.5.2021 odovzdalo Komisii plán obnovy 18 krajín (ČR plán zatiaľ neodovzdala, ale je schválený vládou; Luxembursko a Cyprus nie sú v grafe spracované z dôvodu nízkej alokácie). Rozdelenie v grafe je orientačné; môže sa líšiť v závislosti od priradenia opatrení do jednotlivých oblastí.

Podiel pôdohospodárstva a potravinárstva na celkovom objeme grantov z plánu obnovy:

Čísla sa môžu líšiť od predchádzajúcich odhadov - z dôvodu úprav v národných plánoch obnovy. Ide o sumy v predložených (nie schválených) plánoch obnovy. V prípade Portugalska a Nemecka tvorí významnú časť alokácie lesníctvo. Nemecký plán obnovy je značne koncentrovaný len na zopár oblastí.

Celkové finančné krytie nástroja Next Generation EU (NGEU) predstavuje 750 mld.€ v cenách roku 2018 (795 mld.€ v bežných cenách). Objemovo najvýznamnejšou časťou NGEU je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (tzv. plán obnovy), ktorý sa skladá z grantov vo výške 312,5 mld.€ v cenách roku 2018 (337 mld.€ v bežných cenách) a úverov vo výške 360 mld.€ v cenách roku 2018 (390 mld.€ v bežných cenách).

Tento článok je zameraný len na granty v Plánoch obnovy členských krajín. Skúmané sú tie krajiny, ktoré dosiaľ svoje plány predložili Európskej komisii. Údaje budú postupne dopĺňané. Plány obnovy sa líšia svojou štruktúrou, čo sťažuje ich porovnanie. Väčšina z nich je tiež dostupná len v pôvodnom jazyku.

Slovenská republika je zatiaľ jedinou krajinou, ktorá nemá v Pláne obnovy poľnohospodárstvo a potravinárstvo. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť (na margo argumentov Ministerstva financií SR), že žiadna z členských krajín EÚ nemala poľnohospodárstvo a potravinárstvo v odporúčaníach v rámci európskeho semestra a všetky krajiny sú súčasťou Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ.

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo v predložených Plánoch obnovy

Všetky predložené Plány obnovy zahŕňajú poľnohospodárstvo, resp. potravinárstvo. Líšia sa alokovaným objemom zdrojov (0-13% celkového objemu grantov) ako aj obsahovým zameraním. Vo všetkých Plánoch obnovy je poľnohospodárstvo a potravinárstvo považované za významnú súčasť zeleného prechodu a tiež za strategické odvetvie pre odolnosť krajín (zvlášť vo svetle koronakrízy). Je tiež možné vidieť, že členské krajiny konkrétnymi opatreniami v sektore cielia na identifikované priority odrážajúce ich špecifickú situáciu. Medzi opatreniami zohráva významnú úlohu odolnosť a konkurencieschopnosť sektora. V niektorých prípadoch sa vyslovene hovorí o potravinovej suverenite. Viaceré navrhované opatrenia členských krajín sa zhodujú s prioritami slovenského agropotravinárskeho sektora (konkurencieschopnosť, potravinová suverenita, skladovacie kapacity, závlahové systémy, zníženie energetickej náročnosti, prispôsobenie sektora zmenám podnebia, pozemkové úpravy, reštrukturalizácia siete bitúnkov, atď.).

Taliansko

Taliansko plánuje alokovať v rámci grantov 2,5 mld. eur na udržateľné poľnohospodárstvo. Granty budú rozdelené medzi tri oblasti: konkurencieschopnosť, zníženie energetickej náročnosti a zlepšenie logistiky talianskeho agropotravinárskeho sektora. Budú podporené investície do hmotného a nehmotného majetku zamerané na transformáciu podnikov v agropotravinárskom, rybárskom, lesníckom a kvetinárskom sektore na udržateľné modely výroby. Ďalej budú modernizované strechy budov na produktívne využitie (inštalácia solárnych panelov, tepelná izolácia, atď.). A, napokon, budú podporené investície do zlepšenia skladovacej kapacity poľnohospodárskej produkcie, do posilnenia infraštruktúry poľnohospodárskych trhov a rozvoja integrovaného logistického systému v spomenutých sektoroch.

Francúzsko

Francúzsky Plán obnovy smeruje 1,2% grantov na opatrenia v rámci poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva. Sledujú sa tri ciele: posilnenie potravinovej suverenity, urýchlenie agroekologického prechodu (umožňujúcemu obyvateľom prístup k zdravým, udržateľným a miestnym potravinám) a prispôsobenie poľnohospodárstva a lesného hospodárstva zmenám podnebia.

Portugalsko

V Portugalsku budú zdroje smerovať do výskumu a inovácií v poľnohospodárstve s cieľom podporiť rast odvetvia a jeho udržateľnosť a odolnosť – najmä čo sa týka výziev v oblasti zmeny podnebia a budúcim šokom (93 mil.€). Ďalej sa zvlášť podporí poľnohospodárstvo na Azorských ostrovoch v objeme 30 mil.€ (priama podpora obnovy a odolnosti firiem; verejné investície na výskum, vývoj a zelený a digitálny prechod; verejné investície do reštrukturalizácie regionálne siete bitúnkov a siete certifikácie kvality mlieka a bezpečnosti potravín). Podporou lesov (615 mil. €) sleduje Portugalsko prevenciu požiarov vyskytujúcich sa v čoraz väčšej miere v dôsledku zmien podnebia (Portugalsko je krajinou EÚ najviac postihnutou požiarom), čo súvisí aj s opúšťaním vidieka. Podporená bude transformácia zraniteľných lesných území (270 mil.€), registračný systém vlastníctva pôdy a nehnuteľností na vidieku a monitorovanie využívania pôdy (86 mil.€), protipožiarna ochrana lesa (120 mil.€) a prevencia požiarov vo vidieckych oblastiach (89 mil.€ a 50 mil.€).

Chorvátsko

Krajina alokuje do poľnohospodárstva 131 mil.€. Investície (a reformy) sa budú týkať výstavby a vybavenia logistických a distribučných centier pre ovocie a zeleninu (81 mil.€), pozemkových úprav (33 mil.€), monitorovania stavu poľnohospodárskej pôdy (1,7 mil.€), digitálnej transformácie verejných služieb v poľnohospodárstve (1,7 mil.€), inteligentného poľnohospodárstva (6,6 mil.€), systému vysledovateľnosti (1,7 mil.€), infraštruktúry potravinovej banky a sprostredkovateľov v reťazci darovania potravín (4 mil.€), zjednodušenia darovania potravín (0,3 mil.€) a zlepšenia pozície v dodávateľskom reťazci (0,8 mil.€).

Španielsko

V prípade Španielska je plánovaný grantový objem 1,051 mld.€ do environmentálnej a digitálnej transformácie agropotravinárskeho a rybárskeho odvetvia. Investície budú smerovať do

modernizácie závlahových systémov, do modernizácie a zlepšenia kapacít na boj proti chorobám zvierat a rastlín, na posilnenie odbornej prípravy a biologickej bezpečnosti a zlepšenie prevencie pred chorobami zvierat a škodcami rastlín. Ďalej investície podporia nakladanie so živočíšnym odpadom, zlepšenie energetickej účinnosti a komplexnú modernizáciu skleníkov. Podporené bude aj rybné hospodárstvo ako aj opatrenia na podporu digitalizácie a podnikania v agropotravinárskom a lesníckom sektore a na vidieku.

Belgicko

Belgicko do agropotravinárskeho sektora alokuje 141,23 mil.€. Investície podporia miestnu produkciu potravín (zníženie závislosti od dovozu), krátke dodávateľské reťazce, ekologický prechod a odolnosť. V texte návrhu je uvedené, že koronakríza poukázala na dôležitosť zvýšenia odolnosti krajiny v mnohých oblastiach, najmä v agropotravinárstve. Investície ďalej podporia vytváranie mokradí a tiež výskumné projekty zamerané na udržateľné využívanie vody v poľnohospodárstve. Podporené bude tiež vybudovanie školiaceho centra.

Slovinsko

Slovinsko podporí sumou 24 mil.€ digitálny prechod v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesníctve. Digitalizáciu sektora považujú predkladatelia za kľúčovú pre budovanie odolnosti sektora, jeho zelenú transformáciu (stratégie Európskej zelenej dohody) a monitorovanie ukazovateľov novej SPP – ako aj zníženie administratívnej záťaže pri jej implementácii.

Rakúsko

Náš sused alokuje 50 mil.€ grantov na monitoring a ochranu biodiverzity a obnovu poškodených ekosystémov (močiare, mokrade). Rakúske federálne ministerstvo poľnohospodárstva, regiónov a cestovného ruchu (BMLRT) má ako hlavnú prioritu pre rozvoj vidieka rozšírenie vysokorýchlostného pripojenia (kde je aj koordinátorom), čo nie je započítané v poľnohospodárskej alokácii (ide o 891

mil.€ z Plánu obnovy).

Dánsko

Táto krajina považuje poľnohospodárstvo za kľúčový sektor pre zelenú transformáciu (aj z dôvodu vysokého podielu poľnohospodárstva na celkových emisiách krajiny). Opatrenia smerujú na zníženie emisií pri zachovaní úrovne poľnohospodárskej produkcie. Celkovo Dánsko plánuje alokovať na podporu agrosektora 200 mil.€, čo tvorí až 13% grantov plánu obnovy. Investície podporia ekologické poľnohospodárstvo vrátane výskumu (24 mil. €), klimatické technológie v poľnohospodárstve (27 mil.€), ochranu pôd bohatých na uhlík (89 mil.€) a obnovu kontaminovanej pôdy (37 mil.€). Podporený bude aj výskum a inovácie v oblasti znižovania vplyvu poľnohospodárstva, lesníctva a výroby potravín na životné prostredie a klímu (23 mil.€).

Lotyšsko

Lotyšsko investuje 33 mil. € do infraštruktúry na zmiernenie povodňových rizík. V porovnaní s pasívnymi protipovodňovými opatreniami v slovenskom Pláne obnovy ide o aktívne opatrenia cielené na sektor (obnova čerpacích staníc poldrov, obnova priehrad, obnova regulovaných úsekov riek).

Nemecko

Nemci - vzhľadom na relatívne nízky objem zdrojov - majú svoj Plán obnovy značne koncentrovaný na niekoľko málo oblastí (elektrická mobilita, vodíková ekonomika). Preto aj v rámci pôdohospodárstva má iba nízku alokáciu (70 mil.€) na rozvoj ekologicky šetrných budov prostredníctvom využívania dreva z trvalo udržateľného lesného hospodárstva.

Poznámka: Graf článku zobrazuje orientačné rozdelenie grantov v Plánoch obnovy členských krajín na jednotlivé oblasti. V grafe je tiež vyjadrený podiel alokácie na agropotravinárske opatrenia

z celkového objemu grantov Plánov obnovy.

Luxembursko a Cyprus nie sú súčasťou grafu z dôvodu nízkej alokácie.

Nemecká alokácia na pôdohospodárstvo sa týka výlučne lesníctva. Francúzske percento (1,2%) sa týka celkového Plánu obnovy, vrátane úverov: 1,2 mld. € z celkových 100 mld.€. Ide o výsostne agropotravinárske témy (priamo sa uvádza potravinová suverenita).

Rozdelenie na jednotlivé prioritné oblasti (prvá časť grafu) je len orientačné - záleží totiž od toho, ako sa opatrenie vyhodnotí. Napríklad niektoré opatrenia zaradené do vzdelávania mohli byť zaradené aj do digitalizácie. Všetky krajiny spĺňajú kritéria minimálnych podielov na zelené a digitálne opatrenia (37% a 20%), keďže sa (s priradenou váhou) započítavajú aj opatrenia z iných komponentov. Napríklad Nemecko alokuje viac ako polovicu grantov na digitalizáciu, Francúzsko polovicu na zelené priority - aj keď percentá v grafe sú nižšie.